

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

21. dubna 2015(*)

„Nesplnění povinnosti státem – Daň z přidané hodnoty – Šestá směrnice 77/388/EHS – Směrnice 2006/112/ES – Článek 132 odst. 1 písm. a) a čl. 135 odst. 1 písm. h) – Osvobození od daně – Veřejné pošty – Poštovní známky – Směrnice 97/67/ES“

Ve věci C-114/14,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 10. března 2014,

Evropská komise, zastoupená J. Enegrenem a L. Lozano Palacios, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Švédskému království, zastoupenému U. Persson a A. Falk, jako zmocněnkyní,

žalovanému,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J.-C. Bonichot (zpravodaj), S. Rodin a K. Jürimäe, předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout vč bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Švédské království tím, že neosvobodilo od daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) poskytnutí služeb a dodání zboží, která s tímto službami souvisejí, veřejnými poštami, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby, a dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 132 odst. 1 písm. a) a čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. L 347, s. 1).

Právní rámec

Směrnice 2006/112

2 Hlava IX směrnice 2006/112, nadepsaná „Osvobození od daní“, obsahuje kapitolu 2 týkající se „Osvobození některých činností od daní ve veřejném zájmu“. Článek 132, který je zařazen v této kapitole, v odst. 1 písm. a) stanoví:

„Členské státy osvobodí od daní tato plnění:

a) poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, veřejnými poštami, vyjma přepravu cestujících a telekomunikační služby“.

3 Článek 135 směrnice 2006/112, obsažený v následující kapitole nadepsané „Ostatní případy osvobození od daní“, v odst. 1 písm. h) stanoví:

„Členské státy osvobodí od daní tato plnění:

[...]

h) dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na jejich území, kolků a dalších podobných cenin za jmenovitou hodnotu“.

4 Ustanovení zmíněná v bodech 2 a 3 tohoto rozsudku jsou totožná s dříve platnými ustanoveními čl. 13 části A odst. 1 písm. a) a části B písm. e) šesté směrnice 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daní z přidané hodnoty: jednotný základ daní (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23), která byla zrušena a nahrazena směrnicí 2006/112.

Směrnice 97/67/ES

5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby (Úř. věst. 1998, L 15, s. 14; Zvl. vyd. 06/03, s. 71), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/39/ES ze dne 10. června 2002 (Úř. věst. L 176, s. 21; Zvl. vyd. 06/04, s. 316; dále jen „směrnice 97/67“), podle svého článku 1 stanoví společná pravidla, pokud jde mimo jiné o poskytování všeobecných poštovních služeb v Evropském společenství a kritéria vymezení služeb, které mohou být vyhrazeny poskytovateli všeobecných služeb.

6 Článek 3 odst. 1 směrnice 97/67 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby uživatelé mohli využívat práva na všeobecnou službu zahrnující trvalé poskytování poštovní služby ve stanovené kvalitě ve všech místech na jejich území za dostupné ceny pro všechny uživatele.“

7 Článek 4 směrnice 97/67 stanoví:

„Jednotlivé členské státy zajistí zaručení poskytování všeobecných služeb a oznámí Komisi opatření přijatá ke splnění této povinnosti, a zejména totožnost svého poskytovatele nebo poskytovatelů všeobecných služeb. Každý členský stát stanoví v souladu s právem Společenství povinnosti a práva poskytovatele nebo poskytovatelů všeobecných služeb a zveřejní je.“

Postup před zahájením soudního řízení a řízení před Soudním dvorem

8 Dne 10. dubna 2006 zaslala Komise Švédskému království výzvu dopisem, v níž mu vytkla, že nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 13 části A odst. 1 písm. a) a části B písm. e) šesté směrnice 77/388, tím, že od DPH neosvobodilo poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, ve stejnými poštami, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby, ani dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu.

9 Švédské orgány na tento dopis odpověděly dopisem ze dne 7. června 2006, ve kterém popřely, že by nesplnily své povinnosti podle šesté směrnice 77/388.

10 Komise, kterou tato odpověď neuspokojila, zaslala Švédskému království dopisem ze dne 18. července 2007 odvodné stanovisko, ve kterém tento stát vyzvala, aby své povinnosti splnil ve lhůtě dvou měsíců od obdržení tohoto stanoviska.

11 Švédské království odpovědělo na odvodné stanovisko dopisem ze dne 17. září 2007, ve kterém uvedlo, že se osvobození služeb poskytovaných ve stejnými poštami od daně, které je upraveno směrnicí 2006/112 a které bylo ve stejném znění upraveno šestou směrnicí 77/388, na švédský trh nepoužije, neboť na něm takové služby neexistují.

12 Vzhledem k tomu, že Komise považovala vyjádření tohoto švédského státu za neuspokojivé, rozhodla se podat Soudnímu dvoru projednávanou žalobu.

13 Švédské království na základě článku 16 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie požádalo, aby Soudní dvůr zasedal ve velkém senátu.

K žalobě

K první výtce, týkající se nesprávného provedení čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112

Argumentace účastníků řízení

14 Komise tvrdí, že je třeba, aby Švédské království osvobodilo od DPH služby a dodání s nimi souvisejícího zboží, které je společnost Posten AB povinna zajišťovat v souladu se směrnicí 97/67, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby.

15 Komise uvádí, že služby poskytované poskytovatelem všeobecných služeb v souladu s povinnostmi, které pro něj vyplývají z článků 3 až 6 směrnice 97/67, spadají pod pojem „poskytnutí služeb [...] ve stejnými poštami“ ve smyslu čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112.

16 Komise v tomto ohledu poznamenává, že soukromoprávní společnost Posten AB byla ve Švédsku určena za poskytovatele všeobecných služeb. Při tomto tvrzení se Komise opírá o soudní spor mezi společností Posten AB a švédskou správou pošt a telekomunikací týkající se rozhodnutí této správy spojit povolení udělené společnosti Posten AB k výkonu poštovní činnosti s podmínkami odrážejícími skutečnost, že byla určena za poskytovatele všeobecných služeb. Z rozsudku Kamarrätten i Stockholm (odvolací správní soud ve Stockholmu) podle Komise jasně vyplývá, že se plnění uskutečňovaná společností Posten AB z tohoto důvodu liší od plnění ostatních provozovatelů na švédském trhu.

17 Podle Komise je Švédské království povinno uplatňovat osvobození od daně upravené v čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112 i v případě, že by tento švédský stát dospěl k názoru, že daňovou neutralitu může zajistit lépe jinými způsoby než osvobozením od daně. V tomto ohledu se opírá o rozsudek Komise v. Španělsko (C-204/03, EU:C:2005:588, bod 28).

18 Z rozsudku TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248) dále Komise vyvozuje, že předemtné osvobození od DPH neporušuje zásadu daňové neutrality.

19 Komise konečně upřesňuje, že žádné narušení hospodářské soutěže, pakliže by k němu došlo, nemůže zprostit Švédské království povinnosti uplatňovat osvobození od daní upravené v čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, který se od jiných ustanovení téže směrnice odlišuje svou bezpodmínečností. Komise uvádí, že narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu může naopak vyvolat právní situace, kdy toto osvobození od daní uplatňují všechny členské státy až na jediný.

20 Švédské království naproti tomu tvrdí, že by osvobození společnosti Posten AB od DPH na základě výjimky stanovené pro veřejné pošty bylo v rozporu se směrnicí 2006/112, s ustanoveními Smlouvy o FEU v oblasti hospodářské soutěže a s cíli směrnice 97/67.

21 Švédské království v tomto ohledu uvádí, že na švédském trhu s poštovními službami, který byl liberalizován již před dlouhou dobou, a to ještě před přistoupením Švédského království k Evropské unii, a na kterém již neexistuje „veřejná pošta“, působí podobný třicet podniků za shodných finančních podmínek. Zvláště uvádí, že stát společnosti Posten AB nevyplácí žádné vyrovnání z titulu jejich povinností souvisejících s poskytováním všeobecných služeb, jak to přesto umožňuje čl. 7 odst. 1 první druhá směrnice 97/67.

22 Švédské království mimoto tvrdí, že se švédský trh s poštovními službami liší od britského trhu, který byl zkoumán ve věci, v níž byl vydán rozsudek TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248), v tom smyslu, že ke dni vyhlášení uvedeného rozsudku byly v Unii veřejné poštovní služby v celé řadě případů svěřeny veřejným podnikům s monopolním postavením, zatímco od okamžiku, kdy čl. 7 odst. 1 směrnice 97/67 uřinil příležitost možností udělovat v tomto odvětví výlučná nebo zvláštní práva, již tomu tak není.

23 Za těchto podmínek se Švédské království domnívá, že by osvobození společnosti Posten AB od DPH znamenalo totéž co poskytnout jí umělé zvýhodnění oproti jejím konkurentům v oblasti cenové konkurenceschopnosti až do výše platné sazby DPH, tj. 20 %, což by snížilo konkurenční tlak na poštovním trhu v neprospěch koncového spotřebitele. Takové osvobození od daní by navíc zdražilo služby, které si společnost Posten AB zajišťuje formou outsourcingu, neboť by již nemohla u svých nákupů provádět odpočet DPH na vstupu, což by mohlo vést k reorganizaci jejích aktivit tak, že by více služeb zajišťovala sama interně.

24 Švédské království tvrdí, že ve Švédsku byla ostatní DPH vybírána od roku 1993 ze všech poštovních služeb a nikdo proti tomuto systému neměl výhrady – výhrady zaznamenaly pouze z odvětví bankovníctví a pojišťovnictví, a to právě z důvodu osvobození od DPH, které pro toto odvětví platí a které mu brání provádět odpočet DPH na vstupu u poštovních služeb, jichž využívá.

25 Švédské království konečně tvrdí, že v projednávané věci jde hlavně o fungování poštovního trhu a že k tomu, aby tento trh mohl fungovat co možná nejlépe, nejsou ustanovení z oblasti osvobození od DPH nezbytná.

Závěry Soudního dvora

26 Na úvod je třeba poukázat na skutečnost, že se Švédské království opírá o směrnici 97/67, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008 (Úř. věst. L 52, s. 3). Posledně uvedená směrnice ale k okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odvodném stanovisku ještě nevstoupila v platnost. Proto je třeba projednávanou žalobu zkoumat na základě směrnice 97/67, ve znění směrnice 2002/39.

27 Je nesporné, že podle Švédského království již na jeho území od roku 1993, kdy byl ukončen monopol tradičního provozovatele, neexistují „veřejné pošty“ ve smyslu směrnice 2006/112, a tudíž ani povinnost osvobodit jakékoli poskytovatele poštovních služeb od DPH. Tento švédský stát tak uvalil DPH na poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, v případě všech poskytovatelů poštovních služeb.

28 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že výraz „veřejné pošty“ použitý v čl. 13 části A odst. 1 písm. a) šesté směrnice 77/388, který je v totožném znění převzat v čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, musí být vykládán v tom smyslu, že se týká veřejných nebo soukromých provozovatelů, kteří se zavázali poskytovat v švédském státě „všeobecné poštovní služby“ nebo jejich část ve smyslu směrnice 97/67 (v tomto smyslu rozsudek TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 40).

29 Přitom není zpochybováno, že v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odvodném stanovisku ze dne 18. července 2007, již byla společnost Posten AB určena ve Švédsku za „poskytovatele všeobecných služeb“ ve smyslu směrnice 97/67.

30 Z písemností Švédského království mimoto vyplývá, že vnitrostátní právní předpisy ukládají společnosti Posten AB – jak to stanoví čl. 4 odst. 2 směrnice 97/67 – zvláštní povinnosti, jejichž účelem je zaručit, aby všeobecné poštovní služby ve smyslu této směrnice zajišťovala na celém území tohoto švédského státu.

31 Z toho vyplývá, že jelikož společnost Posten AB zajišťuje ve Švédsku „všeobecné poštovní služby“ nebo jejich část ve smyslu směrnice 97/67, musí být kvalifikována jako „veřejná pošta“ ve smyslu čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112, a že tedy poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, touto společností jakožto poskytovatelem všeobecných služeb, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby, musí být osvobozeny od DPH.

32 Tento závěr nelze zpochybnit argumentem Švédského království, že zásada neutrality brání výkladu směrnice 2006/112, jaký navrhuje Komise, protože se podle něj situace na poštovním trhu v tomto švédském státě výrazně liší od situace, kterou se Soudní dvůr zabýval v rozsudku TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248), a to v tom smyslu, že služby společnosti Posten AB se na švédském trhu neodlišují od služeb poskytovaných jinými provozovateli.

33 Z bodů 37 až 39 rozsudku TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248) totiž vyplývá, že rozdíl mezi „veřejnými poštami“ a ostatními provozovateli nesouvisí s povahou poskytovaných služeb, nýbrž s tím, že provozovatelé, kteří zajišťují všeobecné poštovní služby nebo jejich část, podléhají zvláštnímu právnímu režimu se zvláštními povinnostmi. Z bodu 30 tohoto rozsudku přitom vyplývá, že pro společnost Posten AB takové povinnosti skutečně platí.

34 Závěr vyslovený v bodě 31 tohoto rozsudku není zpochybněn ani tím, že rozsudek TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248) byl vyhlášen po uplynutí lhůty stanovené v odvodném stanovisku ze dne 18. července 2007, ve které mělo být dosaženo souladu ve švédském právu.

35 Vyplývá-li určitá povinnost z výkladu unijního práva podaného Soudním dvorem, pak platí, že byl tímto výkladem upřesněn a objasněn význam a dosah daného ustanovení tak, jak mělo být

chápáno a používáno od okamžiku svého vstupu v platnost, takže se má za to, že členské státy měly od tohoto okamžiku vykládat a používat unijní právo tak, jak vyplývá z rozsudku Soudního dvora, byť se jedná o rozsudek pozdějšího data. Jinak je tomu pouze v případech, kdy Soudní dvůr z důvod právní jistoty výjimečně omezil možnost dovolávat se takto vyloženého práva do minulosti ke zpochybnění právních vztahů (viz rozsudek *Denkavit italiana*, 61/79, EU:C:1980:100, body 16 a 17), což se v případě rozsudku *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248) nestalo.

36 Proto je třeba první výtce uplatněné Komisí na podporu její žaloby vyhovět.

Ke druhé výtce, týkající se nesprávného provedení čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice 2006/112

Argumentace účastníků řízení

37 Komise tvrdí, že je třeba, aby Švédské království osvobodilo od DPH dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu.

38 Komise uvádí, že poštovní známky jsou prostředkem platby za poštovní služby a že rozsah osvobození od daně, které je v jejich případě upraveno, musí každopádně odpovídat rozsahu osvobození od daně pro veřejné pošty.

39 Švédské království bere tento argument Komise za svůj, avšak vyvozuje z něj opačný závěr, a sice že nemají-li být od DPH osvobozeny veřejné pošty, platí totéž i pro poštovní známky.

Závěry Soudního dvora

40 Ze samotného znění čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice 2006/112 vyplývá, že členské státy jsou povinny osvobodit od DPH dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu.

41 Zaprvé z písemností založených ve spise předloženém Soudnímu dvoru vyplývá, že v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku ze dne 18. července 2007 švédské právní předpisy nestanovily osvobození poštovních známek od daně podle čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice 2006/112.

42 Zadruhé Švédské království na podporu svých návrhových žádání znějících na zamítnutí této výtky tvrdí v podstatě jen to, že dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu není od DPH osvobozeno v důsledku toho, že DPH podléhají i dodání zboží, která souvisejí se službami veřejných post, vyjma telekomunikační služby a přepravu cestujících. V bodech 26 až 32 tohoto rozsudku bylo přitom konstatováno, že skutečnost, že podléhají DPH, je v rozporu s ustanoveními čl. 132 odst. 1 písm. a) směrnice 2006/112.

43 Za těchto okolností musí být vyhověno i druhé výtce.

44 Žaloba podaná Komisí je proto v plném rozsahu opodstatněná.

45 Ze všech přecházejících úvah vyplývá, že Švédské království tím, že neosvobodilo od DPH poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, veřejnými poštami, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby, a dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 132 odst. 1 písm. a) a čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice 2006/112.

K nákladům řízení

46 Podle §138 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhradu nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Švédské království nemělo ve věci úspěch, je dále vhodné uložit mu náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) Švédské království tím, že neosvobodilo od daně z přidané hodnoty poskytnutí služeb a dodání zboží, která s těmito službami souvisejí, veřejnými poštami, vyjma přepravy cestujících a telekomunikační služby, a dodání poštovních známek platných pro použití v rámci poštovních služeb na státním území za jmenovitou hodnotu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 132 odst. 1 písm. a) a čl. 135 odst. 1 písm. h) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty.

2) Švédskému království se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.

* Jednací jazyk: švédština.